

EESTI KUNSTI DIGISILD

TEEMA

TEISPOOLSUS KESKAJA INIMESE
MAAILMAPILDIS

DIGISILLA VIDEO

Lübecki meistri Bernt Notke töökoda „Surmatants”

Lübecki meistri Bernt Notke töökoda. Surmatants. 15. saj lõpp
Eesti Kunstimuuseum

TEA

Keskaja uskliku inimese jaoks oli teispooolsel ehk surma-järgsel elul keskne tähendus. Tähtis oli elada Jumalale meeles-pärast elu ja pälvida koht paradiisis. Enne surma koostas inimene testamendi, millega ta pelgalt ei jaotanud oma vara sugulaste vahel, vaid tihtilugu tegi annetuse ka mõnele kirikule või kloostriile. Need **annetused** võisid olla nii kallihinnalised esemed, küünlavaha kui ka raha, mille eesmärk oli kindlustada **hingemissade** pidamine. Usuti, et pattudest vabanemiseks peab hing pärast surma veetma aega **puhastustules**, ja hingemissade eesmärk oli seda aega lühendada. Sellele aitasid kaasa ka sugulaste eestpalved. Piiblis on öeldud: „Ennem läheb kaamel läbi nõelasilm, kui rikas saab taevariiki.“ Nii olid tähtsamad head teod kui rikkus või möjuvõim. Keskaia inimest raputasid sügavalt suured haiguspuhangud, nagu katk, mida tuntakse ka **musta surmana**. Katku oleks saanud edukalt ravida antibiootikumidega, kuid neid polnud siis veel leitud. Katkulained näitasid väga selgelt, et surma palge ees on kõik võrdsed, olenemata seisusest, vanusest, välimusest või rahalisest rikkusest.

Eesti Kunstimuuseumi tähtteos „Surmatants“ aitab mõista just keskaja inimese arusaama seisuslikust maailmast, mis hoolimata oma astmelisusest on Jumala ja surma palge ees ühtne. See tuletab meile meelde igavesi värtusi, mis olid keskaja inimese jaoks olulised.

ARUTLE JA LOO

Enne vaatamist

- Vaadake üheskoos digikogust (digikogu.ekm.ee/est) Lübecki meistri Bernt Notke töökoja maali „Surmatants“ (15. saj lõpp).
- Millal leidis aset musta surma katkuepideemia? Kuidas katk levis ja keda see puudutas?
- Miks oli surmal ja teispooolsel keskaja inimese jaoks nii oluline tähendus?

Pärast vaatamist

- Millised persoonid moodustavad kokku tervikliku surmatantsu?
- Kui Bernt Notke maaliks surmatantsu täna, siis millised ühiskonnagrupid peaksid olema kaasatud? Kellega surmatants peaks algama ja kellega lõppema? Kes on praeguses maailmas kõige võimsad ja kõige väetimat?

Kirjuta üksteise alla eri seisusest keskaja persoonid, kes moodustasid tol ajal surmatantsu, ja tänapäeva ühiskonnaliikmed, kes moodustavad kaasaegse surmatantsu. Soovi korral võid seda illustreerida joonistuste või ajakirja väljalõigete abil.

MUUSEUMITUNNI SOOVITUS

„Niguliste „Surmatants“: keskaegse inimese ja maailmapildi peegel“